Eduskunnan lakivaliokunta

Lakivaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö 22.1.2026, HE 198/2025 vp.

Keskusrikospoliisin asiantuntijalausunto

Asia

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Keskusrikospoliisilta asiantuntijalausuntoa Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Keskusrikospoliisi on 13.10.2025 antanut oikeusministeriölle lausunnon hallituksen esityksestä (POL-2025-125102).

Keskusrikospoliisin lausunto

2.1 Henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annettuun lakiin (1301/2021) ehdotetut muutokset

2.1.1 16 a § - Oikeus pyytää lausunto yrityksen tai muun yhteisön soveltuvuudesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muun muassa sitä, että Rikosseuraamuslaitos voisi pyytää keskusrikospoliisilta lausuntoa vangin tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan työnantajaksi ehdotetun mahdollisista kytköksistä vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Lausuntopalautteen johdosta ehdotusta Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuudesta pyytää lausuntoa Keskusrikospoliisilta on täydennetty siten, että lausuntoa voisi pyytää paitsi työnantajasta, myös muusta toimintavelvollisuuspaikasta. Tällä ei ole arvioitu olevan vaikutusta lausuntopyyntöjen määrään. Keskusrikospoliisi pitää täydennystä kannatettavana.

Keskusrikospoliisi on tuonut aiemmin esiin, ettei lausuntojen antaminen olisi pääsääntöisesti suoraviivaisesti tehtävää työtä, vaan lausuntojen laatiminen johtopäätöksineen vaatisi tiedonkeruuta ja analyysia. Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä ehdotuksessa todettua mainintaa siitä, että oikeushenkilön lisäksi rekisteritarkastuksia kohdistetaan yritykseen liittyviin luonnollisiin henkilöihin sen varmistamiseksi, onko yrityksellä yhteyksiä vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen, vaikka lausunto koskisikin yleisesti oikeushenkilön soveltuvuutta. Yrityksen ja yhteisön yhteydet vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen muodostuvat pääsääntöisesti henkilöiden kautta.

Keskusrikospoliisi on lisäksi nostanut esiin lausunnossaan oikeusministeriölle yrityksiin liittyvien järjestäytyneen rikollisuuden kytkösten osalta huomionarvoisena seikkana, ettei

hallituksen esitysluonnoksessa kuvattu lausuntomenettely kuulu sellaisenaan rahanpesun selvittelykeskuksen lakisääteisiin tehtäviin eikä nykyisiin rahanpesurekisten käyttötarkoituksiin. Rahanpesurekisteristä saattaa käydä ilmi ilmoituksia sellaisista epäilyttävistä liiketoimista, joilla on yhteys vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Vastaavasti tarkoituksenmukaista saattaisi olla, että Rikosseuraamuslaitos voisi pyytää lausuntoa yrityksen tai yhteisön soveltuvuudesta vangin tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan työnantajaksi myös Harmaan talouden selvitysyksiköltä, vaikka se ei todennäköisesti vähentäisi lausuntopyyntöjen määrää Keskusrikospoliisille. Harmaan talouden selvitysyksiköllä voi olla tieto muun muassa siitä, mikäli yritys tai yhteisö on jättänyt lakisääteiset velvollisuutensa hoitamatta.

Lausuntopalautteen johdosta keskusrikospoliisille lausuntopyynnöistä aiheutuvia resurssivaikutuksia on täydennetty ja tarkennettu. Ehdotuksessa on arvioitu uudesta tehtävästä aiheutuva työmäärää Keskusrikospoliisille. Keskusrikospoliisi on arvioinut, että yhden lausuntoasian käsittely voi viedä aikaa muutamasta tunnista jopa useampaan päivään. Keskusrikospoliisi on nostanut huomioitavaksi kyseessä olevien lausuntojen antamiseen soveltuvan tietojärjestelmän puutteen. Ehdotuksessa todetaan, että ehdotetuilla muutoksilla mahdollistettaisiin viranomaisten välistä tietojenvaihtoa nykyisten tehtävien ja tietojärjestelmien puitteissa. Nämä seikat huomioiden Keskusrikospoliisi toteaa, että lausuntopyyntöjen aiheuttama lisätyö Rikosseuraamuslaitoksen arvioimilla lausuntopyyntöjen määrillä olisi erittäin todennäköisesti lähempänä ehdotuksessa näkyvän htv-arvion ylä- kuin alarajaa ja vähimmillääkin 1 henkilötyövuotta.

Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä mahdollisuutta rajoittaa lausuntopyyntöjen ja lausuntojen sisällön asianosaisjulkisuutta. Toisaalta Keskusrikospoliisi toteaa, että jo tieto siitä, että Keskusrikospoliisi on antanut lausunnon, saattaisi joissain tapauksissa vaarantaa esimerkiksi käynnissä olevan tiedonhankinnan ja sen myötä rikostorjunnalliset toimenpiteet, ja edellyttää siten harkintaa siitä, voidaanko lausuntoa yhteyksistä vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen ylipäätään antaa.

Muut ehdotukset

Esitykseen on lisätty ehdotus Rikosseuraamuslaitoksen henkilötietolain 36 §:n 1 momenttiin tehtävästä muutoksesta, jonka mukaan lausuntopyynnön ja lausunnon osalta rekisteröidyn oikeus tarkastaa tietonsa näiltä osin olisi rajattu. Keskusrikospoliisi toteaa tämän olevan olennainen ja kannatettava lisäys.

Ehdotetun 19 § mukaan Rikosseuraamuslaitos saa salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä ja myös oma-aloitteisesti luovuttaa poliisille 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, jos tiedot ovat tarpeen vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan ja estämiseen liittyvien tehtävien hoitamiseksi. Keskusrikospoliisi kannattaa ehdotettua säännöstä, jonka myötä parannetaan Rikosseuraamuslaitoksen tiedonvaihtoa poliisille. Keskusrikospoliisi pitää yleisesti ottaen tärkeänä ehdotuksen mukaisia poliisin ja muiden viranomaisten välisen tiedonvaihtoa edistäviä muutoksia. Viranomaisten tietojenvaihto luo edellytyksiä viranomaisten tehokkaammalle ja oikea-aikaisemmalle valvonnalle ja varhaiselle puuttumiselle rikosten torjumiseksi.

Robin Lardot, Keskusrikospoliisin päällikkö, poliisineuvos

Johannes Siirilä, rikostarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 13.02.2026 klo 11:20. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Keskusrikospoliisi
poliisi.fi